

ARVID ENNEGÅRD ©Olivind Arvola

concerto
BUDAPEST

BOGÁNYI / ENNEGÅRD

2019. JANUÁR 26. 19.30

MŰPA
BARTÓK BÉLA NEMZETI
HANGVERSENYTEREM

THOMAS ADÈS

Polaris – magyarországi bemutató

RACHMANINOV

II. (c-moll) zongoraverseny, op. 18

1. *Moderato*
2. *Adagio sostenuto*
3. *Allegro scherzando*

– szünet –

BEETHOVEN

V. (c-moll) szimfónia, op. 67

1. *Allegro con brio*
2. *Andante con moto*
3. *Allegro*
4. *Allegro*

Közreműködik:

Bogányi Gergely zongora
Concerto Budapest

Vezényel:

Arvid Engegård

BOGÁNYI GERGELY

A Liszt- és Kossuth-díjas zongoraművész kiemelkedő zenei tehetségére korán felfigyeltek, tízévesen nyert felvételt a Zeneakadémia előkészítő tagozatára. A későbbiekben külföldön is képezte magát, az Egyesült Államokban a bloomingtoni Indiana Egyetemen Sebők György növendéke volt, Helsinkiben a Sibelius Akadémián pedig Matti Raekalliónál tanult. Számos nemzetközi verseny díjazottja, 1992-ben a Helsinkiben rendezett Nemzetközi „Maj Lind” Zongoraversenyen a harmadik helyet érdemelte ki, 1996-ban a budapesti Liszt Ferenc Nemzetközi Zongoraverseny első díját nyerte el. 1999-ben Finnország egyik legnagyobb szabású zenei fesztiválján, a Kuhmo-i Fesztiválon triók számára rendezett kamarazenei versenyen a Bogányi Gergely, Bogányi Tibor és Kelemen Barnabás alkotta együttes lett az első helyezett. Bogányi Gergely világszerte elismert művész, a legrangosabb zenekarok és koncerttermek szólistája. Fontosnak tartja a következő zenészgenerációk nevelését, gyakran tart mesterkurzusokat, 2013-ban a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem tiszteletbeli tanárai közé választotta.

ARVID ENGEGÅRD

Pályafutásának legfontosabb döntése, saját bevallása szerint, az volt, amikor fiatalon Salzburgba ment, hogy Végh Sándortól tanulhasson. A legendás magyar zenész és zenepedagógus egy évre rá felkérte Engegårdot a Camerata Academica irányítására, s a norvég hegedűs nyolc éven át irányította az együttest, remek lemezfelvételek sorát rögzítve. Az elhivatott kamarazenesz előbb a hajdani Orlando Quartet első hegedűse volt, ma pedig már a saját nevét viselő Engegård Quartetet irányítja, a salzburgi fesztiválon éppúgy fellépve, akárcsak Lockenhausban. Míg karmesterként olyan együttesek vizsztatőr partnerere, mint az Oslói Filharmonikusok vagy a Svéd Rádiózenekar.

CONCERTO BUDAPEST

A Concerto Budapest Magyarország egyik vezető nagyzenekara, történelmi múlttal és a fiatal zenészek dinamizmusával. Nagy ívű műsorszerkesztésével elkötelezetten képviseli a progresszív és sokszínű, egyedülálló repertoárt, mely a közkedvelt mesterművektől a legújabb, XXI. századi kortárs darabokig terjed. Vendégei olyan világhírű művészek, mint Gidon Kremer, Jevgenyij Koroljov, Boris Berezovsky, Isabelle Faust vagy Sir James Galway. Művészeti igazgatója 2007 óta a több mint 70 nemzetközi díjjal kitüntetett, Liszt-díjas, érdemes művész, Keller András.

Thomas ADÈS Polaris – magyarországi bemutató

Adès nagyzenekari kompozíciója több világhírű együttes és szervezet (a Royal Concertgebouw Zenekar, a New York-i Filharmonikusok, a liszaboni Calouste Gulbenkian Alapítvány, a londoni Barbican, a Los Angeles-i Filharmonikusok és a San Francisco Szimfonikus Zenekar) partneri együttműködésének keretében a floridai New World Centre (Miami) koncertterem megnyitó ünnepségére készült. A bemutató éppen nyolc évvel ezelőtt (2011. január 26-án) volt, a New World Szimfonikus Zenekart Michael Tilson Thomas vezényelte. A sajátos hangszerelésű darabban a szimfonikus együtteshez – attól lehetőség szerint térben is elkülönítve – egy rézfúvosokból álló csoport kapcsolódik. A rézfúvos együttesben a hangszerek egy hosszú hangértékekben mozgó, tizenkétfokú dallamot szólaltatnak meg, kánonban. Az újra és újra induló kánonszakaszok egyben a darab szerkezeti egységeit is kijelölik, maga a hangsor pedig a teljes kompozíció alapjául szolgál, illetve egyfajta „mágneses erőteret” képez. A hol varázslatos, hol monumentális hatású hangképek révén Adès egy globális léptékű utazás vízióját teremtette meg (erre utal a 13-14 perces darab alcíme: „voyage pour orchestre”), illetve transzformálta a kompozíció címének választott csillagkép – a Kis Medve csillagkép, melynek legfényesebb eleme a Polaris, azaz a Sarkcsillag – „mozgását”. A Földről szemlélve ugyanis úgy tűnhet, mintha a csillagkép halványabb fényű tagjai a Polaris körül keringének.

Szergej RACHMANINOV II. zongoraverseny, c-moll, op. 18

Rachmaninov már 17 esztendősen korábban megkomponálta I. (fisz-moll) *zongoraversenyét* – a folytatás azonban egy évtizedet váratott magára. A zeneszerző végül az 1900-as év nyarán, egy itáliai utazás friss emlékeivel telve fogott neki az újabb versenyműnek, de a munka első lendületében egyelőre csak a második és a harmadik tételt fejezte be, amelyeket aztán december elején nyilvánosan is eljátszott. A még hiányzó nyitótétel a következő év áprilisában készült el. A II. *zongoraverseny* teljes formájával 1901. október 27-én ismerkedhetett meg a közönség. A mű óriási sikert aratott, s korántsem csupán Oroszországban; világszerte is hosszú időn át Rachmaninov legnépszerűbb darabja maradt: az első tétel híres, harangozást idéző indítása és az azt követő, orosz népdalokat idéző főtéma szinte a zeneszerző névjegyévé vált. A II. *zongoraverseny* azonban nem csupán népszerű, de – a teljes életmű

összefüggésében vizsgálva – valóban nagy előrelépést jelent Rachmaninov zeneszerzői pályáján: az *I. szimfónia* (1895) fiatalosan erőszakos zenekari hangzását itt színesen egymásba olvadó, lány harmóniák és finoman ívelt dallamok váltják fel. A kiegyenlített hangzást segíti a hagyományos „koncertáló” vonások háttérbe szorulása is: a *II. zongoraverseny*ből szinte teljesen hiányzik a tisztán zenekari, illetve a csak a szólista által játszott szakaszok „versengő” egymás mellé állítása.

Ludwig van BEETHOVEN *V. szimfónia, c-moll, op. 67*

Beethoven legismertebb és legtöbbet idézett szimfóniája az *V. szimfónia*. Első tételének mottószerű főtémája a zeneszerző névjegyévé vált. Schindler Beethovenre hivatkozva így jellemezte: „Így zörget a sors az ajtón”. Az ifjú Mendelssohn – bár Goethe vonakodott meghallgatni – eljátszotta a szimfónia első tételét zongorán. A költőfejedelem állítólag a következőket mondta: „Ez nem kelt semmiféle érzelmet, csak csodálkozást; grandiózus valami. Ez valami egész nagy, egész vad dolog, az ember attól fél, hogy összedől a ház. Hátha még egész zenekar játszaná!” A kompozíció ősbemutatója 1808. december 22-én volt a Theater an der Wien színháztermében. A koncert több mint négy óráig tartott, az *V. szimfónia* mellett elhangzott a *VI. szimfónia*, a *G-dúr zongoraverseny*, egy ária, két részlet a *C-dúr miséből*, egy szabad zongorafantázia és a *Karfantázia*. A fűtetlen teremben csak Beethoven elszánt hívei tartottak ki a koncert végéig. Az *V. szimfónia* a program kilencedik darabjaként hangzott el, nem csoda, hogy fogadtatása nem tükrözte a mű későbbi elementáris sikerét.

Szöveg: Molnár Szabolcs

BOGÁNYI / ENNEGÅRD

THOMAS ADÈS Polaris – Hungary premiere

RACHMANINOV Piano Concerto No. 2 in C minor, Op. 18
– interval –

BEETHOVEN Symphony No. 5 in C minor, Op. 67

Featuring: **Gergely Bogányi** piano

Concerto Budapest Symphony Orchestra

Conductor: **Arvid Ennegård**

The work entitled Polaris after the North (Pole) Star by perhaps the most exciting composer of our day was written in 2011 for the opening of the New World Center, a multimedia concert venue in Miami Beach, Florida. The premiere in Hungary of the single-movement Adès work judged to be 'excessively beautiful' by one overseas critic takes place in a concert in which two hugely popular compositions follow Polaris. The Rachmaninov work with solo by Kossuth Prize laureate Gergely Bogányi, the *Piano Concerto No. 2* written at the turn of the century, dissolved one of the largest creative blocks in the composer's life. Rachmaninov, who earlier had been treated with hypnotherapy, managed to pull out of deep depression and in his gratitude dedicated this virtuoso and immediately popular concerto to his doctor. The second half of the concert is dedicated to Beethoven's *Symphony No. 5*, conducted by the skilled Norwegian violinist Arvid Ennegård who at one time studied under Sándor Végh in Salzburg.

BOGÁNYI GERGELY

www.concertobudapest.hu

